

СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ АПК УКРАЇНИ

Ревков Олег Анатолійович

аспірант кафедри аграрного менеджменту та маркетингу,

Вінницький національний аграрний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9533-4077>

Розвиток переробної промисловості в сучасних умовах тісно пов'язаний із впровадженням інструментів цифрової економіки, що виступає гарантом стабільності суб'єктів господарювання. В попередніх дослідженнях визначено, що цифровізація виробничих та управлінських процесів на підприємствах переробної галузі є не лише чинником підвищення ефективності, а й необхідною умовою забезпечення їхньої економічної безпеки в умовах глобальних викликів» [1, с. 203]. Пріоритетним завданням залишається відхід від експорту первинної сировини на користь поглибленої переробки з високою часткою доданої вартості.

Ефективне функціонування переробних потужностей неможливе без системного підходу до розвитку територій, де зосереджено виробництво сировини. Як зазначає І. Фурман, формування стратегічних напрямів розвитку сільських територій має базуватися на принципах сталого розвитку, що передбачає поєднання економічних інтересів громад із соціальними та екологічними потребами регіону» [2, с. 49]. Це створює надійний фундамент для локалізації малих та середніх підприємств харчової промисловості безпосередньо в місцях виробництва продукції сільського господарства.

Інноваційний розвиток галузі переробки молока сьогодні орієнтований на європейські стандарти якості та екологічності. В попередніх дослідженнях визначено, що імплементація стратегії «Від лану до столу» (Farm to Fork) в молокопереробній промисловості України вимагає впровадження інноваційних технологій контролю якості, що охоплюють увесь шлях продукту: від умов утримання худоби до фінальної упаковки» [3, с. 95]. Такий підхід стимулює підприємства до використання ресурсозберігаючих методів та зменшення екологічного навантаження на довкілля.

Досвід успішних вітчизняних підприємств підтверджує, що запорукою сталого розвитку є гнучкий організаційно-економічний механізм. Зокрема, на прикладі ТОВ «Літинський молочний завод» доведено, що ефективне управління розвитком підприємств молочної

промисловості досягається через постійну модернізацію технічної бази та адаптацію управлінських структур до мінливих умов ринку [4, с. 7].

Важливим компонентом інноваційного оновлення переробних підприємств АПК є перехід на власні джерела енергії та розвиток біоекономіки. Згідно з дослідженнями Я. Гонтарука, цей напрям є критичним для післявоєнного відновлення України [5].

Стимулювання інновацій у переробній сфері АПК потребує інтегрованого підходу, який охоплює цифрову трансформацію бізнес-процесів, дотримання міжнародних екологічних стандартів та зміцнення економічних зв'язків із сільськими громадами.

На основі проведеного дослідження нами сформовано напрями стимулювання інноваційного розвитку переробної промисловості АПК України можна систематизувати за п'ятьма ключовими векторами: технологічним, територіальним, екологічним, управлінським та енергетичним (табл. 1).

Таблиця 1

**Напрями стимулювання
інноваційного розвитку переробної промисловості АПК**

Напрямок стимулювання	Зміст та ключові заходи	Очікуваний результат
Цифрова трансформація	Впровадження інструментів цифрової економіки, автоматизація виробничих та управлінських процесів	Підвищення економічної безпеки та стабільності підприємств у глобальному ринковому середовищі
Територіально-інтеграційний розвиток	Локалізація переробних потужностей у сільських громадах, підтримка малого та середнього бізнесу на місцях	Поєднання інтересів громад із виробничими потребами, сталий розвиток сільських територій
Якісна та екологічна сертифікація	Імплементация стратегії «Від лану до столу» (Farm to Fork), впровадження інноваційних систем контролю якості	Відповідність європейським стандартам, вихід на міжнародні ринки, мінімізація екологічного навантаження
Організаційно-управлінська модернізація	Створення гнучких механізмів управління, адаптація структур до мінливих умов ринку, оновлення техбази	Підвищення конкурентоспроможності (на прикладі досвіду ТОВ «Літинський молочний завод»)
Біоенергетична автономізація	Перехід на власні джерела енергії, розвиток біоекономіки та переробка відходів (біогаз, біометан)	Енергонезалежність підприємств, післявоєнне відновлення галузі та розвиток «циркулярної» економіки

Джерело: авторське бачення

Перший та фундаментальний напрям стосується цифрової трансформації та зміцнення економічної безпеки. Він передбачає повну інтеграцію цифрових інструментів у структуру переробних підприємств, що дозволяє автоматизувати не лише виробничі лінії, а й складні управлінські процеси. Завдяки створенню прозорої системи моніторингу, підприємства отримують можливість оперативно реагувати на глобальні виклики, що в кінцевому підсумку гарантує їхню стабільність та захищеність у сучасному ринковому середовищі.

Паралельно з технологізацією критично важливим є напрям стратегічного розвитку сільських територій. Його сутність полягає у впровадженні принципів сталого розвитку через наближення переробних потужностей до джерел сировини. Така локалізація виробництва дозволяє не лише мінімізувати логістичні витрати, а й забезпечити синергію між інтересами великого агробізнесу та соціально-економічними потребами місцевих громад, створюючи надійний фундамент для довгострокового зростання.

Важливим вектором розвитку є екологізація та впровадження європейських стандартів, що базується на імплементації стратегії «Від лану до столу». Цей напрям вимагає застосування інноваційних технологій контролю якості, які охоплюють увесь шлях продукції від первинної сировини до фінального споживача. Впровадження таких стандартів стимулює використання ресурсозберігаючих методів, що суттєво зменшує тиск на довкілля та відкриває українським виробникам доступ до високоліквідних світових ринків.

Ефективність усіх перерахованих заходів залежить від адаптації організаційно-економічних механізмів управління. Цей процес орієнтований на безперервне оновлення технічної бази та гнучку зміну управлінських підходів відповідно до коливань ринкової кон'юнктури. Як свідчить досвід передових підприємств, саме здатність до швидкої трансформації внутрішніх структур дозволяє підтримувати високу рентабельність та конкурентоспроможність продукції навіть у кризових умовах.

Завершальним, але не менш значущим напрямом є біоенергетична трансформація в межах розбудови біоекономіки. Він фокусується на досягненні енергетичної незалежності переробних заводів шляхом конверсії органічних відходів у біогаз чи біометан. Розвиток власної енергетичної бази є стратегічним пріоритетом, оскільки він не лише вирішує питання утилізації побічних продуктів, а й виступає ключовим інструментом для швидкого післявоєнного відновлення та сталого функціонування всього агропромислового комплексу України.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що стимулювання інноваційного розвитку переробної промисловості АПК України в сучасних умовах вимагає комплексного перегляду підходів до

управління та виробництва. Основним стратегічним орієнтиром має стати перехід від сировинно-експортної моделі до створення замкнених циклів глибокої переробки з високою часткою доданої вартості. Це стає можливим завдяки синергії цифрової трансформації бізнес-процесів, яка забезпечує економічну стійкість підприємств, та впровадженню європейських екологічних стандартів у межах стратегії «Від лану до столу», що гарантує якість та конкурентоспроможність продукції на зовнішніх ринках.

Отже, формування гнучкого організаційно-економічного механізму, що поєднує технологічну модернізацію, енергетичну незалежність та цифровізацію, є ключовою передумовою для сталого розвитку переробної галузі та фундаментальним чинником успішного післявоєнного відновлення агропромислового комплексу України.

Список використаних джерел:

1. Гонтарук Я.В., Ревков О.А. Напрямки розвитку переробної промисловості агропромислового комплексу України. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. Вип. 1 (16). С. 201-206. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.16-30>
2. Фурман І. В., Дмитрик О. В. Формування стратегічних напрямів розвитку сільських територій. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 13. С. 46–53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.5>
3. Гонтарук Я.В., Фурман І.В., Ревков О.А., Рєвкова А.В. Інноваційний розвиток молокопереробної промисловості України в контексті імплементації стратегії «Від лану до столу». *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2025. № 3 (73). С. 91-104. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2025-3-6>
4. Гонтарук Я.В., Ревков О.А., Рєвкова А.В. Організаційно-економічний механізм управління розвитком підприємств молочної промисловості: досвід ТОВ «Літинський молочний завод». *Інфраструктура ринку*. 2025. Вип. 86. С. 3–12. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure86-1>
5. Hontaruk Ya., Bondarenko V., Sokoliuk K., Basyuk D., Amirov R. Analysis of the state, potential and marketing support of bioenergy development in Ukraine in the context of European and world experience. *Polityka Energetyczna-Energy Policy Journal*. 2026. Vol. 29. Issue 1. P. 69–88. DOI: <https://doi.org/10.33223/epj/210086>